

Raport Promo-LEX: CEC și CICDE nu au realizat toate activitățile planificate în cadrul Planurilor Strategice pentru anii 2016 – 2019

Asociația Promo-LEX a făcut public astăzi, în cadrul unei conferințe de presă, Raportul totalizator de evaluare a implementării Planurilor Strategice de către Comisia Electorală Centrală (CEC) și Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE) pentru anii 2016 – 2019. În urma evaluării s-a constatat că, atât CEC, cât și CICDE au înregistrat un șir de progrese dar și mai multe curențe în implementarea acțiunilor planificate.

Astfel, potrivit Promo-LEX, din cele 34 de acțiuni, stabilite de CEC în Planul Strategic pentru anii 2016-2019, doar 13 (38%) au fost executate integral, 19 (56%) au fost executate parțial, iar 2 (6%) din acțiunile planificate au rămas neexecutate.

Cele mai importante rezultate au fost atinse în privința realizării studiului de fezabilitate cu privire la introducerea votului prin internet, în urma căruia s-a constatat că condițiile tehnice favorizează introducerea acestui sistem de votare. De asemenea, în perioada vizată, CEC a desfășurat mai multe campanii de informare orientate spre diverse grupuri țintă de alegători (femei, persoane cu dizabilități, cetățenii plecați peste hotare etc.). Astfel, cele mai ample campanii de informare au fost organizate în contextul alegerilor parlamentare din 24 februarie 2019.

Pe de altă parte, restanțe au fost constatate și în privința

desfășurării proiectului-pilot privind utilizarea votării prin internet, în contextul alegerilor parlamentare din 2019, dar și în privința creării în cadrul CEC a unei noi subdiviziuni responsabile de supravegherea și controlul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale. Mai mult, CEC a rămas restanțieră în privința *implementarea modulului "Control Financiar", planificat încă pentru anul 2017, sporirea accesibilității persoanelor cu dizabilități la secțiile de votare, implementarea instrumentelor de comunicare eficientă cu diaspora, elaborarea de ghiduri practice și îndrumare metodice privind soluționarea litigiilor electorale de către instanțele judecătorești.*

În cazul CICDE, Promo-LEX constată că, din totalul celor 58 de activități planificate pentru anii 2016-2019, autoritatea a reușit să execute doar 24 (42%), 14 (24%) au fost executate parțial, iar 17 (29%) au rămas neexecutate. Totodată, 3 (5%) din activitățile planificate au fost formulate ambiguu, nefiind clare rezultatele care urmau a fi atinse.

În acest context, instituția publică a obținut rezultate importante în privința implementării programului de instruire complexă pentru funcționari electorali și alte grupuri-țintă, dar și stabilirea parteneriatelor cu instituțiile naționale și internaționale. De asemenea, au fost realizate campanii de informare și educaționale pentru diverse grupuri-țintă de alegători, a fost efectuată analiza și revizuirea sistematică a modulelor de instruire elaborate, etc.

De cealaltă parte, Raportul de evaluare al implementării Planului Strategic al CICDE pentru anii 2016-2019 constată și anumite restanțe. Astfel, cele mai slabe rezultate au fost stabilite în *realizarea studiului de identificare a intereselor, atitudinilor, opiniilor și preferințelor alegătorilor, elaborarea unui program nou și specific pentru instruirea formatorilor, care ar include toate cursurile de instruire pregătite de instituție, formarea unei rețele stabile de formatori profesioniști, etc.*

În același timp, nu a fost asigurată o comunicare continuă dintre CICDE cu funcționarii electorali, funcționarii administrațiilor publice locale, formatorii și partenerii. Mai mult, nu a fost elaborat un studiu de piață în scopul identificării potențialelor piețe internaționale de prestare a serviciilor CICDE, nu a fost efectuată cercetarea vizând participarea persoanelor cu dizabilități în procesul electoral, etc.

În urma evaluării activităților desfășurate de CEC și CICDE pe parcursul anilor 2016-2019, Asociația Promo-LEX prezintă, în Raport, o serie de recomandări adresate autorității electorale, menite să asigure implementarea obiectivelor propuse, conform Planurilor Strategice.

Raportul integral poate fi accesat [aici](#)

Declarația Platformei Naționale a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic Privind Alegerile Prezidențiale din 9 august 2020 și Situația

Politică din Belarus

Chișinău, 13 august 2020

Platforma Națională a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic [își exprimă solidaritatea cu Platforma Națională din Belarus](#) privind alegerile prezidențiale din 9 august 2020 și situația politică din Belarus. Totodată, Platforma Națională împărtășește preocupările exprimate de [Uniunea Europeană, Departamentul de Stat al SUA, OSCE/ODIHR, Comisia de la Veneția](#) și un șir de state. Suntem profund îngrijorați de multiplele incidente de folosire excesivă a forței și violenței de către forțele de ordine împotriva protestatarilor din Belarus, inclusiv asupra femeilor și a minorilor și condamnăm represiunile și detenția arbitrară a opoziției politice și a protestatarilor pașnici. Îndemnăm Guvernul belarus să oprească toate actele de violență și persecutare a protestatarilor, să respecte drepturile cetățenilor la întrunirile pașnice, libertatea de exprimare și libertatea presei și să elibereze toate persoanele reținute pe nedrept și toți prizonierii politici. Totodată, am dori să reamintim autorităților din Belarus obligațiile lor internaționale în cadrul principalelor tratate privind drepturile omului, precum Convenția ONU împotriva Torturii, Pactul Internațional pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale și Convenția ONU privind Drepturile Copiilor.

[Conform Platformei Naționale din Belarus](#), alegerile prezidențiale din Belarus din 9 august 2020 au fost însoțite de încălcări masive ale drepturilor omului și nu pot fi sub nicio formă considerate libere, transparente și democratice. Pe parcursul întregului proces electoral, Guvernul a împiedicat în mod deliberat libera exprimare a voinței cetățenilor, a recurs la persecuții împotriva candidaților alternativi și a membrilor echipelor acestora; (cyber)bullying și represiuni împotriva bloggerilor, jurnaliștilor, activiștilor și a cetățenilor de rând; manipulare în masă și

fraudare în timpul alegerilor. [Conform ONG-urilor din Belarus](#), procesul electoral, la toate etapele sale, nu a respectat o serie de standarde internaționale de bază pentru asigurarea alegerilor democratice și corecte și a fost însoțit de numeroase încălcări ale acestor principii precum și a cerințelor legislației naționale.

Comisia Electorală Centrală din Belarus afirmă că peste 80% din voturi au fost acordate pentru Aleksandr LUKASHENKO, ceea ce a provocat nemulțumiri justificate din partea cetățenilor. În seara zilei de 9 august 2020, mii de oameni au ieșit în stradă în diferite orașe ale Belarus. Organele de drept din Belarus au aplicat măsuri violente disproporționate și inacceptabile împotriva protestatarilor pașnici. Prin urmare, această reacție necorespunzătoare și violentă din partea forțelor de ordine este în totalitate cauza de escaladare a violențelor.

Potrivit Platformei Naționale din Belarus, au fost înregistrate câteva mii de arestări, zeci de răniți și câteva decese din rândul protestatarilor.

Noi condamnăm ferm mesajul președintelui Republicii Moldova, Igor DODON, adresat în numele poporului Moldovei la [10 august 2020](#), prin care l-a felicitat pe Aleksandr LUKASHENKO cu ocazia victoriei în alegerile prezidențiale. Președintele Republicii Moldova s-a grăbit să aducă felicitări ignorând îngrijorările majore privind respectarea standardelor în materie electorală și represiunile împotriva protestatarilor pașnici. Considerăm că acest mesaj nu reprezintă nici majoritatea poporului nostru, nici semnatarii acestei declarații. Poporul Republicii Moldova, în solidaritate cu belarușii, susțin cele mai înalte standarde și corectitudinea în procesului electoral și dreptul la protest pașnic. Mai mult, [conform Centrului Independent de Jurnalism din Moldova](#), mass-media afiliată Partidului Socialist, al cărui președinte a fost Igor DODON nu a reflectat corect acțiunile violente și intervențiile disproporționate ale unităților de forță și

poliției împotriva protestatarilor din Belarus.

Platforma Națională a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic își exprimă solidaritatea cu Platforma Națională din Belarus și cu poporul belarus și în conformitate cu principiile democrației, statului de drept și a întrunirilor pașnice, cer autorităților din Belarus:

- Să înceteze imediat escaladarea violențelor pe străzi;
- Să oprească imediat aplicarea excesivă a forței și a violenței împotriva protestatarilor;
- Să elibereze imediat și necondiționat toți protestatarii arestați și toți prizonierii politici;
- Să nu valideze rezultatele alegerilor prezidențiale din cauza încălcărilor masive ale legii;
- Să înceapă negocierile cu echipele candidaților alternativi, partidele de opoziție și organizațiile societății civile cu privire la noile alegeri prezidențiale, care să fie controlate de societatea din Belarus și organizațiile internaționale;
- Să asigure garanțiile fundamentale pentru cei reținuți și arestați, inclusiv accesul la îngrijiri medicale și avocați;
- Să creeze o comisie publică independentă bazată pe bunele practici internaționale pentru continuarea investigațiilor cu privire la evenimentele urmate după alegerile prezidențiale, pentru a efectua o anchetă minuțioasă și independentă asupra tuturor incidentelor comise și a trage la răspundere pe cei responsabili, precum și să ofere despăgubiri și reabilitare victimelor.

Platforma Națională a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic a fost creată în anul 2011 și în acest moment are 85 de organizații membre, 6 dintre acestea constituind organizații-umbrelă pentru alte 255 de organizații. Misiunea Platformei este consolidarea procesului de integrare europeană și de dezvoltare democratică a

Republicii Moldova, de a contribui la procesul de advocacy și monitorizare pentru implementarea Acordului de Asociere dintre RM-UE și alte documente relevante ce se referă la Parteneriatul Estic și relația RM-UE.

Declarația în format PDF poate fi accesată [aici](#)

Opinia Asociației Promo-LEX cu privire la evenimentele de la acțiunea de protest a grupului de inițiativă Occupy Guguță din fața Ambasadei Republicii Belarus pe 11.08.2020

Pe 11.08.2020, membrii grupului de inițiativă Occupy Guguță au desfășurat o întrunire pașnică în fața Ambasadei Belarus din Chișinău (str. A. Mateevici 83/1) în semn de solidarizare cu protestatarii din Belarus. La întrunire au participat 8 persoane care au afișat pancarte în fața intrării în ambasadă. Pe parcursul întrunirii participanții au scris cu cretă, pe trotuarul din fața ambasadei, mesaje de solidarizare cu protestatarii din Belarus.

La scurt timp după începutul întrunirii, la locul protestului s-au adunat 10 carabinieri și polițiști. Forțele de ordine au cerut în mod repetat participanților să nu scrie cu creta pe trotuar, menționând că "e suficient că au scris mesaje pe

pancarte". De asemenea, le-au cerut participanților să se deplaseze la 10 metri de sediul ambasadei și să continue întrunirea peste drum, pentru că ambasada ar fi un obiect important. Forțele de ordine au mai cerut participanților să se legitimeze pentru a întocmi lista participanților la întrunire. În tot acest timp, reprezentanții forțelor de ordine s-au aflat în imediata apropiere a participanților. De mai multe ori, reprezentanții forțelor de ordine s-au apropiat de protestatari la mai puțin de 1 metru, chiar dacă participanții i-au rugat să păstreze distanța recomandată în spațiile publice.

După finalizarea întrunirii, unul dintre participanți a fost chemat să se prezinte la sectorul de poliție, unde acesta a fost informat că, prin scrierea mesajelor cu creta pe asfalt a încălcat articolul 181 al Codului Contravențional "*Încălcarea regulilor de asigurare a curățeniei în localitățile urbane și rurale*".

Comentariile Asociației Promo-LEX:

1. Numărul de 10 carabinieri și polițiști sosiți la locul întrunirii este disproporționat de mare ținând cont de caracterul pașnic al întrunirii și numărului mic de 8 participanți. Numărul mare de forțe de ordine și prezența lor fizică în imediata apropiere a participanților pașnici, au fost de natură să intimideze participanții la întrunire.
2. În timpul desfășurării întrunirilor, participanții pot utiliza orice mijloace grafice sau sonore de exprimare a ideilor sau atitudinilor. Nu ține de competența forțelor de ordine să se expună asupra oportunității utilizării unuia sau altui mijloc de exprimare. Dreptul de a alege mijloacele de exprimare aparține participanților la întrunire.
3. Înscrierile grafice cu creta pe trotuar nu sunt interzise în Republica Moldova – aceasta fiind o formă de exprimare comună, răspândită și acceptată pe larg de

societate. Interpretarea înscrisurilor cu cretă pe trotuar ca încălcare a regulilor de asigurare a curățeniei este un abuz.

4. Întrunirile se pot desfășura în orice loc deschis publicului în afara clădirilor sau în afara altor spații închise accesului liber. Alegerea locului este un drept al participanților. Atât timp cât spațiul public nu este închis accesului public, acolo se pot desfășura întruniri publice. Nu ține de competența forțelor de ordine să indice participanților unde să desfășoare întruniri publice, mai ales că numărul și comportamentul participanților nu a obstrucționat deplasarea pietonilor pe trotuar.
5. Legitimarea participanților la întrunire nu este justificată atât timp cât aceștia nu au depășit cadrul legal și pașnic al întrunirii. Întocmirea unei liste a participanților fără motiv, este o ingerință în dreptul la libera întrunire.
6. Respectarea regulilor de distanțare în locurile publice impuse prin decizia Comisiei Naționale Excepționale de Sănătate Publică, este obligatorie pentru toți. Încălcarea regulilor de distanțare de către forțele de ordine implică un risc de răspândire a COVID-19 și reprezintă un exemplu contraproductiv, în încercarea de a impune respectarea regulilor de către societate.
7. Concentrarea unui număr mare de intervenții abuzive la o întrunire pașnică poate fi interpretată ca o încercare de intimidare a participanților și este absolut descalificantă și inacceptabilă din partea reprezentanților forțelor de ordine.

Recomandăm conducătorilor IGP și IGC să asigure instruirea forțelor din subordine în legătură cu prevederile Legii cu privire la întrunirile publice.

Solicităm forțelor de ordine să se abțină pe viitor de la acțiuni care pot perturbă buna desfășurare a întrunirilor, cum

ar fi prezența în număr disproporționat de mare la întruniri pașnice, expunerea opiniilor cu privire la formele de exprimare sau mesajele exprimate de participanți, legitimarea inoportună a participanților la întruniri pașnice, solicitarea schimbării locului întrunirii pașnice.

Cerem forțelor de ordine să fie prin propriul exemplu un model de respectare a măsurilor de sănătate publică.

Documentul în format PDF poate fi accesat [aici](#)

15 ani de detenție pentru răpirea și torturarea unui cuplu din r. Florești, comisă de către angajați ai miliției transnistrene

La 5 august 2020, prin [sentința Judecătoriei Soroca \(sediul Central\)](#), un fost colaborator al miliției transnistrene a fost condamnat la 15 ani privațiune de libertate pentru infracțiunile de violare de domiciliu, răpire și acte de tortură în privința a doi locuitori ai raionului Florești. Instanța de judecată a admis integral acțiunea civilă și a dispus încasarea în beneficiul celor două victime a sumei de 20 000 euro cu titlu de prejudiciu moral. Această sentință poate fi contestată la Curtea de Apel Bălți în termen de 15 zile.

Reamintim că în noaptea de 8 spre 9 aprilie 2015, angajați ai miliției transnistrene au răpit din propria locuință un cuplu,

cetățeni ai Republicii Moldova. Aceștia au fost târâți noaptea, pe drumul pietruit din sat, băgați într-o luntre și transportați în stânga Nistrului la "comisariatul de miliție din or. Camenca". Acolo victimele au fost bătute cu bestialitate, plasate în izolatorul de detenție preventivă și învinuite de furt a doi iepuri.

Maltratările au durat pe parcursul a 3 zile. Tocmai la data de 12 aprilie 2015, datorită intervenției autorităților constituționale, cei doi locuitori ai r. Florești au avut posibilitatea de a se întoarce acasă. Expertiza medico-legală, efectuată după eliberarea victimelor a stabilit numeroase traumatisme fizice pe corpurile acestora, în același timp au fost constatate consecințe psiho-emoționale, ca urmare a presiunilor la care au fost supuse victimele în timpul detenției ilegale. Suplimentar, cele două victime au fost nevoite să treacă și un curs de reabilitare în cadrul Centrului de Reabilitare a Victimelor Torturii "Memoria", care a eliberat și o expertiză în acest sens ce a fost luată ca probă în cadrul dosarului penal.

Până în ianuarie 2020, cauza penală intentată de către autoritățile constituționale ale Republicii Moldova a fost suspendată pentru că învinuiții se eschivau de la urmărirea penală. În ianuarie 2020 cauza penală a fost reluată odată ce autoritățile constituționale au reușit să rețină pe unul dintre învinuiți. La 20 martie 2020, cauza penală a fost înregistrată pe rol în instanța de judecată și examinată în fond cu pronunțarea sentinței motivate la 5 august 2020.

Potrivit avocatului Asociației Promo-LEX, Pavel Cazacu: "Cu regret, din numărul mare de cazuri de răpire, maltratare și tortură comise de către reprezentanți ai organelor de forță din regiunea transnistreană, această cauză este printre puținele, sau chiar prima, care a ajuns să fie examinată de către instanța de judecată. În celelalte cauze, victimele abuzurilor nu-și pot găsi dreptatea pentru că persoanele responsabile fie nu sunt identificate, fie se eschivează de la

urmărire penală. Asociația Promo LEX a atras atenția asupra cazurilor în care grupările compuse din angajați ai miliției transnistrene se deplasează nestingherit prin localitățile din dreapta Nistrului pentru presupusa investigație a crimelor. Acest caz totodată demonstrează că autoritățile constituționale dispun de pîrghii și posibilități pentru a finaliza urmăririle penale și pot atrage la răspundere penală infractorii indiferent de locul aflării acestora. Cazul a fost documentat minuțios și administrate eficient probele acuzării”.

În acest context, Asociația Promo-LEX îndeamnă repetat autoritățile constituționale să depună eforturi și diligență maximă pentru a-și executa obligațiile pozitive asumate de a atrage la răspundere persoanele care comit ilegalități indiferent de locul comiterii acestora pe teritoriul Republicii Moldova.

Pentru mai multe detalii, contactați:

Pavel Cazacu,

Avocat, Asociația Promo-LEX,

Tel: (22) 450024, GSM: 060045570,

e-mail: pavel.cazacu@promolex.md

**Promo-LEX solicită ajustarea
urgentă a modului
electronic de depunere a**

rapoartelor privind finanțarea campaniei electorale, dar și a celor semestriale/anuale ale partidelor politice

În contextul campaniei electorale din toamna acestui an, Asociația Promo-LEX face apel către Comisia Electorală Centrală (CEC) pentru ajustarea modului electronic de depunere a rapoartelor financiare anuale și semestriale ale partidelor politice, a rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale, a grupurilor de inițiativă, cu scopul de a asigura un nivel maxim de transparență și capacitate de verificare. În același context, Asociația Promo-LEX face apel către CEC, în legătură cu modificarea regulamentului nr. 4401, 2704 și 114 cu privire la finanțarea activității partidelor politice.

Promo-LEX subliniază că abia în ianuarie 2020, cu doi ani întârziere, CEC a implementat modulul electronic de raportare financiară a partidelor politice [SSI „Control financiar”](#). Modulul a fost creat de CEC drept consecință a obligației de îndeplinire a [Strategiei naționale de integritate și anticorupție](#) a Republicii Moldova (SNIA) pentru anii 2017–2020 și a [planului strategic](#) al CEC pentru anii 2016–2019, în ceea ce privește supravegherea finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale. Astfel, abia la 31 martie 2020, raportarea financiară pentru anul 2019 a partidelor a fost efectuată în premieră și obligatoriu prin intermediul modului SSI „Control Financiar”.

Cu regret, CEC nu a inclus și instrucțiuni clare de utilizare a modului de raportare online, care să fie publicate pe

pagina oficială a CEC. Cel mai grav este că CEC nu a ajustat modulul electronic pentru a fi mai prietenos utilizatorilor, monitorilor, părților interesate, dar și pentru a oferi un grad mai înalt de vizibilitate a datelor publicate, așa cum reiese din prevederile SNIA.

Mai mult ca atât, CEC nu a modificat nici Regulamentele privind finanțarea campaniei electorale și a grupurilor de inițiativă pentru a le adapta la modulul electronic în perioada premergătoare campaniei electorale. Promo-LEX consideră că, conservarea neajunsurilor subliniate pot duce la o rată scăzută de raportare și alte deficiențe ce se pot repeta atât în cadrul raportării în perioada de colectare a semnăturilor cât și în perioada campaniei electorale.

În baza celor expuse, Asociația Promo-LEX solicită Comisiei Electorale Centrale, în mod urgent:

- Completarea Regulamentelor nr. 2704, 114 și 4401 privind finanțarea campaniei electorale, a grupurilor de inițiativă și a activității partidelor politice cu instrucțiuni punctuale și clare cu privire la raportarea prin intermediul modulului electronic SSI „Control financiar”.
- Crearea unui nou buton în modulul SSI „Control Financiar, atât pentru [Finanțarea partidelor politice](#) cât și pentru [Finanțarea campaniilor electorale](#), intitulat “vizualizare”, pe lângă cel care există deja, „generare”, și includerea posibilității de bifare multiplă atât a categoriei *Partid politic/Concurent electoral/Grup de inițiativă* cât și a categoriei *Denumirea raportului*.
- Includerea a **trei categorii noi în modulul electronic SSI „Control Financiar”** , atât pentru finanțarea campaniilor electorale cât și pentru finanțarea partidelor politice.
- Includerea opțiunilor **data depunerii raportului și data publicării raportului** la anexa *Raportul privind*

gestiunea financiară.

- Modificarea formatului anexelor descărcate din modul, așa cum este dictat de SNIA, astfel încât acestea să fie în formate prietenoase reutilizării, spre exemplu formate CSV sau excel.
- Publicarea datelor ce țin de *ocupația/locul de muncă* sau *genul de activitate* a donatorilor în conformitate cu prevederile art. 29, alin. 4), lit. b) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice.

În această ordine de idei, experții Promo-LEX considera că CEC dispune de timp și experiența necesară în aplicarea modificărilor la regulamentele interne dar și aspectele tehnice, care vizează modulul electronic *Finanțarea campaniilor electorale*.

Apelul Asociației Promo-LEX îl puteți găsi [aici](#).

[Podcast] PUNCT pe URĂ | Episodul 6 – Discursul de ură în mass-media

În 2019, cele 835 de cazuri de discurs de ură identificate de Promo-LEX au adunat peste 10 milioane de vizualizări.

Iată de ce, în acest episod al podcast-ului "PUNCT pe URĂ." am ales să discutăm cu Diana Răilean, jurnalistă Radio Europa Liberă Chișinău și Mădălin Necșuțu, jurnalist Balkan Insight, despre discursul de ură care pe de o parte este adresat jurnaliștilor, iar pe de altă parte este generat de către

aceștia, dar și despre linia roșie ce ar trebui să marcheze limita dintre libertatea de exprimare și discursul de ură, inclusiv în breasla jurnaliștilor.

Poți [asculta](#) acest episod în [#soundcloud](#), [#googlepodcasts](#) sau [#spotify](#).

Acest podcast este realizat de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Fundației Soros-Moldova.

Opinia Asociației Promo-LEX vizavi de proiectul hotărârii pentru modificarea Regulamentului CEC privind particularitățile de de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova

Nr. 118 din 30 iulie 2020

Expedit prin poștă electronică

Domnului Dorin CIMIL
Președinte al Comisiei Electorale Centrale

Membrilor Comisiei Electorale Centrale

Stimat domn Președinte, stimați membri ai Comisiei Electorale Centrale,

Asociația Promo-LEX, în temeiul Legii nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional și a Hotărârii Guvernului nr. 967 din 9 august 2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, își manifestă interesul față de participarea la procesul de consultare publică a proiectelor de hotărârilor ale Comisiei Electorale Centrale (CEC).

Respectiv, Asociația Promo-LEX, în calitate de parte interesată, se adresează CEC cu solicitarea de a fi examinate constatările, concluziile și recomandările Asociației vizavi de proiectul hotărârii pentru modificarea Regulamentului privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, aprobat prin hotărârea CEC nr. 113 din 18 august 2016 (în continuare Regulament), din cadrul prezentei Opinii.

CONSTATĂRI ȘI RECOMANDĂRI:

Privind adaptarea cadrului normativ în domeniul electoral la provocările pandemice

Promo-LEX atrage atenția CEC că în condițiile prelungirii stării de urgență în sănătate publică, cel puțin până la data de 31 august 2020, este necesară ajustarea cadrului normativ relevant la măsurile speciale de prevenire a infecției COVID-19 stabilite de Comisia Națională Extraordinară în Sănătate Publică, atât pentru procesul de colectare a semnăturilor cât și, în general, pentru toate procedurile electorale care cad sub incidența restricțiilor epidemiologice.

Privind conținutul proiectului supus consultărilor publice

În urma analizei proiectului, Asociația Promo-LEX prezintă următoarele constatări și recomandări:

1. Prin pct. 4 din proiectul de modificare a regulamentului se propune exceptarea de la obligația de întocmire a documentelor nu mai devreme de începerea perioadei de desemnare, a declarației candidatului privind consimțământul lui de a candida la funcția pentru care a fost desemnat. Consimțământul de a candida este însoțit și de declarația pe propria răspundere despre lipsa interdicțiilor legale/ judecătorești de a candida.

Considerăm că prezentarea unor documente ce datează cu o dată anterioară, și-ar putea pierde valabilitatea la data depunerii acestor documente pentru înregistrare. Consimțământul de a candida poate fi revocat printr-o declarație ulterioară iar interdicțiile legale/ judecătorești ar putea fi adoptate sau intrate în vigoare în perioada dintre data semnării declarației și data depunerii documentelor pentru înregistrare. Menționăm că Nota informativă nu conține condițiile care au impus necesitatea sau motivele operării acestei modificări în textul regulamentului.

Astfel, propunem excluderea acestui amendament din proiectul de modificare a regulamentului.

2. La pct. 15 din proiectul de modificare a regulamentului se propune modificarea tehnică a lit. j) de la pct. 49 din Regulament, prin înlocuirea textului „j) au fost întocmite cu încălcarea prevederilor art. 42 alin. (4) din Codul electoral și, respectiv, ale pct. 21 din Regulamentul privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție, aprobat prin hotărârea CEC nr. 2682 din 1 octombrie 2014; ” cu textul „j) au fost întocmite cu încălcarea prevederilor art. 47 alin. (4) din Codul electoral și

ale pct. 21 din Regulamentul privind modul de întocmire, prezentare și verificare a listelor de subscripție, aprobat prin hotărârea CEC nr. 1730/2018, cu modificările ulterioare;”.

Propunem adaptarea sintagmei “pct. 21” la prevederile respective din Regulamentul aprobat prin hotărârea CEC nr. 1730/2018.

3. În vederea evitării reglementării duble a procedurii de verificare a listelor de subscripție dar și a normelor contradictorii, recomandăm examinarea oportunității abrogării prevederilor repetitive din Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova și Regulamentul privind modul de întocmire, prezentare și verificare a listelor de subscripție. În particular, necesită a fi revizuite sau adaptate următoarele norme din Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova:

- 37 care prevede că recepționarea documentelor prezentate pentru înregistrarea candidaților este efectuată de către *Comisia de recepționare*. Potrivit pct. 34 din Regulamentul privind modul de întocmire, prezentare și verificare a listelor de subscripție, recepționarea listelor de subscripție și a documentelor prezentate se realizează de *Grupul de lucru pentru recepționarea și verificarea documentelor*.
- 49 alin. (1) lit. c) care prevede că se consideră nule și neavenite listele de subscripție (...) *cu semne de rectificare*. Pct. 43 alin. (1) lit. c) din Regulamentul privind modul de întocmire, prezentare și verificare a listelor de subscripție, nu prevede acest temei de anulare a listelor de subscripție.
- 49 alin (1) lit. e) care prevede că se consideră nule și

neavenite listele de subscripție care au fost semnate de persoane altele decât membrii grupului de inițiativă, precum și în cazul constatării semnelor vădite de falsificare a semnăturii sau semnătura aplicată conține semne de rectificare. Pct. 43 alin. (1) lit. c) din Regulamentul privind modul de întocmire, prezentare și verificare a listelor de subscripție, prevede temeiul de anulare doar în privința listei de subscripție care conține semnătura colectorului considerată ca fiind falsă.

- Temeiurile de anulare a listelor de subscripție de la pct. 49 alin. (1) lit. g) și k) conform cărora se consideră nule și neavenite listele de subscripție care: “g) au fost întocmite și semnate de membrii grupului de inițiativă care, în perioada colectării semnăturilor, s-au aflat peste hotarele țării” și “ k) conțin semne de falsificare a datelor personale înscrise în listele de subscripție.” Menționăm că aceste temeiuri nu se regăsesc în Regulamentul privind modul de întocmire, prezentare și verificare a listelor de subscripție.
4. În mod suplimentar, propunem revizuirea pct. 51 din regulament care prevede amânarea adoptării hotărârii de către CEC, privind înregistrarea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova până la emiterea unei hotărâri judecătorești irevocabile pe marginea cazurilor de contestare a *refuzului autorității administrației publice locale de a autentifica listele de subscripție*, în baza notificării Comisiei de către conducătorul grupului sau candidat și doar în condițiile în care numărul semnăturilor din listele respective poate influența decizia CEC. Revizuirea este necesară în sensul excluderii prevederii privind autentificarea listelelor de subscripție de către autoritățile administrației publice locale, prevedere exclusă din Codul electoral prin Legea nr. 154 din 20.07.2017.
5. Luând în considerare starea de urgență în sănătate

publică instituită la 16 mai 2020 și prelungită cel puțin până la data de 31 august 2020, propunem includerea unor măsuri speciale de prevenire a infecției COVID-19 pentru procesul de colectare a semnăturilor, în corespundere cu deciziile Comisiei Naționale Extraordinare în Sănătate Publică, inclusiv, prin consultarea experților în domeniul epidemiologic.

6. Mai mult, CEC trebuie să aibă un rol pro activ în identificarea propunerilor privind perfecționarea reglementărilor legislative sau normative care pot pune în dificultate sau imposibilitate desfășurarea diferitor etape ale procesului electoral (de exemplu: constituirea grupurilor de inițiativă mai mari de 50 persoane în context pandemic, interpretarea art. 90 Constituție conform căruia alegerile pentru funcția de Președinte pot avea loc în termen de 2 luni de la apariția vacanței funcției etc) și de soluționare a acestora în limitele competențelor.

Documentul în format PDF poate fi accesat [aici.](#)

Pavel Postica,
Directorul Programului Monitorizare Procese Democratice
Asociația Promo-LEX

**În timp ce numărul
alegătorilor fără domiciliu**

și a celor din regiunea transnistreană crește, numărul total al alegătorilor din Republica Moldova este în descreștere

Este pentru prima dată după 2014 când potrivit datelor din Registrul de stat al alegătorilor (RSA) prezentate la 02.07.2020, numărul total al alegătorilor din Republica Moldova scade, fie și ne semnificativ. În același timp, continuă creșterea stabilă a numărului de alegători din regiunea transnistreană, dar și a celor fără domiciliu/reședință, inclusiv cei care au emigrat autorizat peste hotarele țării. Concluziile aparțin reprezentanților Asociației Promo-LEX, care au analizat datele privind numărul total al alegătorilor înscriși în RSA la data de 1 iulie 2020, publicate pe pagina oficială a Comisiei Electorale Centrale (CEC).

Astfel, potrivit unui comunicat al CEC, Registrul de stat al alegătorilor înregistrează un număr de **3 285 874 de alegători** – ceea ce constituie cca. 80% din numărul total al cetățenilor Republicii Moldova declarat de Agenția Servicii Publice. Din numărul total de alegători înregistrați, aproximativ 15% constituie alegătorii din regiunea transnistreană (cca. 249 mii) și cei fără domiciliu/reședință, inclusiv cei care au emigrat autorizat peste hotarele țării (cca. 229 mii).

Comparativ cu perioadele anterioare, pentru prima dată după 2014 se constată o diminuare, fie și ne semnificativă (doar cu 20) a numărului de alegători. Această stopare a creșterii se pare că se datorează micșorării numărului de alegători înregistrați la o adresă de domiciliu/reședință pe teritoriul

Republicii Moldova controlat de autoritățile constituționale.

De cealaltă parte, se atestă creșterea continuă și stabilă a numărului de alegători din regiunea transnistreană și a celor fără domiciliu/reședință, inclusiv a celor care au emigrat autorizat peste hotarele țării. În opinia Promo-LEX acest poate trezi suspiciuni și neîncrederea societății în RSA, în calitatea listelor electorale și în consecință rezultatele alegerilor.

Cu referire la alegătorii din regiunea transnistreană, menționăm că informația privind starea civilă a acestora, inclusiv decesul, este actualizată doar în baza adresării directe a cetățeanului Republicii Moldova sau a moștenitorilor acestuia (în caz de deces). Aceeași situație o atestăm și în cazul cetățenilor Republicii Moldova emigrați autorizat peste hotare. Situația descrisă este alarmantă din moment ce aproximativ 8% din numărul total de alegători sunt cei din regiunea transnistreană, iar cca. 7% – alegătorii fără domiciliu/reședință, inclusiv cei care au emigrat autorizat peste hotarele țării.

Prin urmare, constatăm că autoritățile nu gestionează direct și continuu procesul de actualizare a informației privind datele a circa 15% din alegători, decât în baza inițiativei alegătorilor sau rudelor acestora. Mai mult ca atât, dat fiind neincluderea alegătorilor din cele două categorii descrise în listele electorale de bază, în ziua votării aceștia sunt incluși în listele electorale suplimentare, fapt care la fel după alegeri deseori a trezit suspiciuni din partea publicului. Subliniem, că potrivit Comisiei de la Veneția situațiile în care alegătorii sunt adăugați la listele electorale suplimentare trebuie să fie reduse pentru a evita eventualele îndoieli cu privire la integritatea listelor electorale și posibilitatea votării multiple.

În baza celor expuse, în opinia Promo-LEX, CEC urmează să asigure reglementarea, valorificarea și promovarea

mecanismelor care ar asigura includerea în listele de bază inclusiv a alegătorilor fără domiciliu. În acest sens, menționăm, de exemplu, despre oportunitatea oferită de procedura privind declararea locului de ședere care, eventual, poate fi aplicată și promovată inclusiv pentru alegătorii fără domiciliu.

Documentul integral poate fi accesat [aici](#).

Pentru mai multe informații, contactați:

Inga Stegarescu, Ofițer de presă al Asociației Promo-LEX;

GSM: 069 26 96 84;

E-mail: inga.stegarescu@promolex.md

HORJAN OLEG A FOST CONDAMNAT DE „INSTANȚELE DE JUDECATĂ” DIN „AUTOPROCLAMATA R.M.N.” CARE ÎN MOD ILEGAL ȘI-AU ASUMAT ATRIBUȚII DE ÎNFĂPTUIRE A JUSTIȚIEI ÎN REGIUNEA TRANSNISTREANĂ

Curtea Supremă de Justiție a RM a constatat că, în rezultatul condamnării lui Oleg Horjan de către "instanțe de judecată" care nu au fost constituite conform legii și care, în mod ilegal și-au asumat atribuții de înfăptuire a justiției în

regiunea transnistreană, acesta a fost privat de dreptul la un proces echitabil prevăzut de lege.

La 23 iulie 2020 Curtea Supremă de Justiție a RM, a făcut publică decizia sa prin care a declarat sentința „Curții Supreme a RMN” din 02 noiembrie 2018 (detalii [aici](#)) și decizia „Colegiului de Recurs al Judecătorei Supreme a RMN” din 28 decembrie 2018, în cauza penală în privința lui Horjan Oleg, lovite de nulitate absolută, ca hotărâri adoptate de organe neconstituționale (a se vedea [aici](#))

Curtea Supremă a dispus ca Procuratura Generală a Republicii Moldova trebuie să întreprindă în cauză toate măsurile prevăzute de legislația Republicii Moldova în vederea tragerii la răspundere a persoanelor vinovate.

Oleg Horjan, este președintele unui partid de opoziție din regiunea transnistreană. Presupusele instanțe de judecată din regiune i-au aplicat lui Oleg Horjan o pedeapsă sub formă de privațiune de libertate pe un termen de 4 ani și 6 luni, pentru „acțiuni violente împotriva unei persoane publice/reprezentantului puterii”. Remarcăm că motiv pentru arestarea lui Oleg Horjan a constituit desfășurarea întrunirii publice din 02.06.2018 și ulterioarele acțiuni ale sale de apărare a intereselor grupului de participanți care se aflau în detenția ilegală a miliției din regiunea transnistreană în urma unui protest pașnic.

În prezent, Oleg Horjan este deținut în penitenciarul Hlinaia, în condiții care sunt calificate drept inumane și degradante potrivit constatărilor Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Tratatamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante și raportorilor speciali care au vizitat regiunea transnistreană.

La moment, Oleg Horjan, riscă suplimentar, o pedeapsă până la 5 ani privațiune de libertate pentru critica expusă într-un articol publicat într-un ziar local din Tiraspol. Acesta a

numit guvernarea de la Tiraspol ca fiind una "de marionetă". Aceste persecuții vin într-un moment, în care mai mulți activiști locali sunt supuși presiunilor din partea administrației secesioniste pentru critici în adresa liderilor de la Tiraspol.

Opinia Asociației Promo-LEX cu privire la incidentele violente din timpul întrunirii publice organizate de "Congresul Azerilor din Moldova" la Ambasada Armeniei în Republica Moldova pe 22.07.2020

În timpul întrunirii publice organizate de "Congresul Azerilor din Moldova" la Ambasada Armeniei în Republica Moldova, pe 22.07.2020, o parte din participanții la întrunire s-au încăierat într-o bătaie cu o parte din participanții la contramanifestația organizată de reprezentanți ai comunității armene din Republica Moldova. În timpul încăierării participanții și-au aplicat reciproc pumni și lovituri cu bețele de la steaguri. Reprezentanții forțelor de ordine au reacționat imediat și au intervenit pentru a stopa violențele și a separa cele două grupuri violente. Conform spuselor participanților, părțile opuse ar fi transmis injurii și

mesaje de incitare la ură.

Promo-LEX condamnă vehement comportamentul violent al participanților la întrunirile din fața Ambasadei Armeniei. Subliniem că un astfel de comportament este inacceptabil și intolerabil la o întrunire publică. Întrunirile publice sînt eminentemente un instrument de exprimare pașnică a mesajelor și opiniilor.

Orice persoană are dreptul la exercitarea libertății de întrunire în Republica Moldova, dar numai într-un mod pașnic fără proliferarea de mesaje care îndeamnă la război de agresiune, la ură națională, etnică sau religioasă sau la incitarea la discriminare sau violență publică.

Promo-LEX salută intervenția promptă și eficientă a forțelor de ordine pentru restabilirea ordinii publice. Atragem atenția Inspectoratului General al Poliției și Inspectoratului General de Carabinieri că anume acest gen de situații sînt cele care necesită și justifică intervenția forțelor de ordine, contribuie la reputația pozitivă a acestora și consolidează încrederea populației în ele.

Totodată, solicităm ca forțele de ordine să documenteze și să sancționeze persoanele care se fac vinovate de încălcarea prevederilor art. 8 a Legii nr. 26.